

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فضیلت ازدواج در قرآن و
سنت

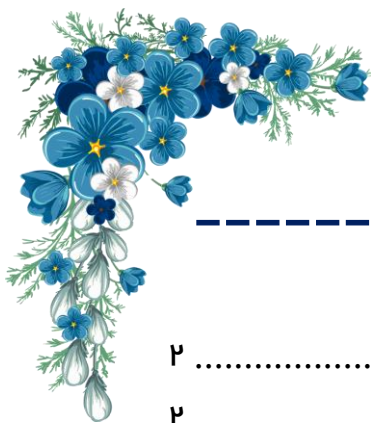

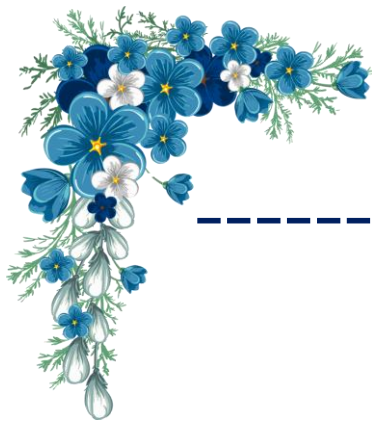
دانشکده علوم پزشکی ساوه
معاونت بهداشتی

ازدواج در قرآن و سنت

فهرست مطالب

ازدواج در قرآن و سنت	۲
ازدواج در آیات و روایات مقدمه	۲
ازدواج در قرآن.....	۲
ضرورت تشکیل خانواده و ازدواج در قرآن و روایات	۳
ازدواج، يك میثاق غلیظ است.....	۳
ازدواج، مایه عشق و آرامش روح و روان	۴
تفاوت محبت و مودت:	۵
شرط آرامش در زندگی:	۵
ازدواج، سنت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)	۶
ازدواج، عامل موثر در حفظ دین.....	۸
ازدواج، عامل تضمین رزق و روزی انسان	۱۰
ازدواج، مایه حفظ عفت و پاکدامنی.....	۱۳
ازدواج، باعث حفظ آبرو – تشبیه همسر به لباس	۱۵
ازدواج، عامل حفظ نسل	۱۶

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج در آیات و روایات | مقدمه

ازدواج در قرآن

دیدگاه قرآن و روایات نسبت به ازدواج و فرزندآوری چیست؟ آیا در قرآن کریم مشوق‌هایی برای ازدواج وجود دارد؟

از دیدگاه قرآن، زندگی زناشویی و خلقت انسان بر مبنای «زوجین» (زن و شوی)، از نشانه‌های خداوند در آفرینش به شمار می‌رود. در سوره روم، شش مسأله در عالم خلقت به عنوان نشانه‌های وحدانیت خداوند در ربوبیت و الوهیت شمرده شده که یکی از آنها، خلقت «زوج» برای آدمی است:

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا...» (روم/۲۱)؛ و از نشانه‌های او این [است] که همسرانی از نوع خودتان برای شما آفرید....

جفت آفرینی زن و مرد، از اهداف بلند آفرینش و زمینه رشد و کمال آنهاست، چه اینکه، هر یک از زن و مرد، به تنهایی ناقص بوده و به دیگری نیازمند است و همین نقص و احتیاج است که آنها را به سوی هم جذب می‌کند و با رسیدن به یکدیگر به آرامش و سکون دست می‌یابند.

این امر، اختصاص به انسان‌های عادی و معمولی ندارد، بلکه پیامبران نیز که وارستگان جامعه هستند برای رعایت اصولی تکوینی خویش و ارضای مشروع نیازهای جنسی، به ازدواج روآورده، جامعه کوچک «خانواده» را تشکیل می‌دادند.

قرآن کریم، پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله را مخاطب قرار داده، می‌فرماید:

«وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَ ذُرِّيَّةً» (رعد/۳۸)؛ پیش از تو (نیز) پیامبرانی فرستادیم؛ و برای آنها همسران و فرزندانی قرار دادیم.

ازدواج از نظر قرآن از چنان ضرورت و اهمیتی برخوردار است که هیچ چیز، حتی تهیدستی نمی‌تواند مانع انجام آن شود:

«وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالْمَآلِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ» (نور/۳۲)؛ مردان و زنان بی همسر و غلامان و کنیزان

ازدواج در قرآن و سنت

درستکاران را همسر دهید؛ اگر تنگدست باشند، خداوند به لطف خود آنان را بی نیاز می‌سازد، خداوند گشایش دهنده‌ای آگاه است.

ضرورت تشکیل خانواده و ازدواج در قرآن و روایات

ازدواج، يك میثاق غلیظ است

قرآن از ازدواج یا رابطه میان زن و شوهر به «میثاق غلیظ» یاد کرده است. میثاق غلیظ، حاکی از پیوند روحی میان زن و شوهر است.

خانواده، هسته طبیعی و سنگ‌بنای اجتماع بشری است. قرآن و کتب آسمانی به این واحد پراهمیت، عنایت خاص داشته و شیوه‌های تحکیم آن را به طرق مختلف متذکر شده‌اند.

قرآن کریم در آیه ۲۱ سوره مبارکه نساء می‌فرماید:

«وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُم إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا»؛ و چگونه آن [مهر] را می‌ستانید با آنکه از یکدیگر کام گرفته‌اید، و آنان از شما پیمانی استوار گرفته‌اند؟

ازدواج در قرآن و سنت

نکته: عقد ازدواج، يك میثاق محکم است. «مِثَاقًا غَلِيظًا»

قرآن کریم شکل‌گیری خانواده را بر اساس میثاق غلیظ بین همسران استوار کرده و در راستای همگرایی و وفاداری آنها به تعهدات و لزوم پیوند زناشویی، برای هریک از ایشان حقوق و وظایف متقابل که ریشه در فطرت، باورها و روحیات‌شان دارد، مقرر داشته است.

بنابراین از قرآن کریم استفاده می‌شود وفاداری و تعهد به میثاق همسری فقط یک توصیه‌ی ساده‌ی اخلاقی نیست بلکه «پیمانی استوار» است.

وقتی ما به عظمت عقد ازدواج که در قرآن آن را «میثاق» نامیده است، پی می‌بریم که توجه کنیم، واژه «میثاق» در قرآن، بیانگر رابطه میان خدا و بندگان در مورد اعتقاد به توحید و التزام به احکام الهی است و نیز بیانگر رابطه میان یک دولت و دولتی دیگر درباره کارهای عمومی و بزرگ است.

میثاق در هیچ جا از قرآن به «غلیظ» وصف نشده است، مگر در عقد ازدواج. این، اهمیت عقد ازدواج را برای ما دو چندان می‌کند.

به این وسیله در می‌یابیم، قرآن برای عقد ازدواج، از همه مواردی که واژه میثاق را به کار برده، اهمیت بیشتری قائل است.

ازدواج، مایه عشق و آرامش روح و روان

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج یکی از مهمترین عوامل کسب آرامش در زندگی انسان است و این آرامش به سبب مودت و محبتی است که خداوند متعال پس از ازدواج بر دل زوجین حاکم می‌کند.

این مهر و عاطفه موهبتی الهی است که در راستای استحکام خانواده و آرامش همسران در میانشان واقع می‌شود.

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» (روم/۲۱)؛ و از نشانه‌های او اینکه از [نوع] خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدان‌ها آرام گیرید، و میانتان دوستی و رحمت نهاد. آری، در این [نعمت] برای مردمی که می‌اندیشند قطعاً نشانه‌هایی است.

نکته‌ها:

- هدف از ازدواج، تنها ارضای غریزه‌ی جنسی نیست، بلکه رسیدن به يك آرامش جسمی و روانی است. «لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا»
- ازدواج مقدمه‌ی رحمت و عشق و محبت در زندگی است. «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»

تفاوت محبت و مودت:

محبت ممکن است در قلب همسران باشد اما به زبان نیاید اما مودت، نوعی از محبت است که بر قلب و زبان و تمام جوارح انسان جاری می‌شود.

شرط آرامش در زندگی:

آرامش‌گری همسران برای یکدیگر زمانی حاصل می‌شود که آموزه‌های مربوط به یکدیگر و تعهدات اخلاقی نسبت به همدیگر را رعایت کنند.

در سایه التزام به مباحث اخلاقی است که همسران می‌توانند به عنوان ستون اصلی خیمه خانواده، آرامش‌گری را در محیط خانه ایجاد کنند؛ آرامش‌گری که ارزشمندترین نعمت و کارآمدترین ابزار در خانواده است.

وقتی همسران التزام جدی به مسائل اخلاقی همچون: اظهار محبت، همکاری و همدلی، زینت برای یکدیگر، احترام به بستگان یکدیگر، دلسوزی و فداکاری برای همدیگر، خوش‌زبانی و از همه مهم‌تر آراستگی به عفت و پاکدامنی و حجاب و رعایت حریم نامحرم، داشته باشند فضای خانه باطراوت و جذاب شده و روابط از استحکام خوبی برخوردار خواهد شد.

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج، سنت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)

پیامبر مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) در گفتارهای مختلفی ازدواج را سنت خود معرفی کرده است.

شرع مقدس اسلام به ازدواج عنایت و تأکید فوق العاده‌ای دارد. بطوری که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرمایند:

«النَّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي» ازدواج سنت من است، هرکس از سنت من روی برگرداند، از من نیست. (بحار الأنوار)

و از حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) رسیده است:

«تَزَوَّجُوا، فَإِنَّ التَّزْوِيجَ سُنَّةُ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله و سلم)، فَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ: مَنْ كَانَ يُحِبُّ أَنْ يَتَّبَعَ سُنَّتِي، فَإِنَّ مِنْ سُنَّتِي التَّزْوِيجَ» (وسائل الشیعه جلد ۱۴، ص ۴). «ازدواج کنید، که همانا

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج کردن سنت رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) است که همواره می‌فرمودند: هر کسی که دوست دارد از سنت من تبعیت کند، همانا «ازدواج کردن» از سنت من است.»

اسلام به پسر و دختر امر می‌کند که هر چه زودتر ازدواج کنند و آن قدر به این مهم تأکید دارد که رسول گرامی (صلی الله علیه و آله و سلم) ازدواج نکردن را اعراض از سنت خویش، یعنی خروج از اسلام، می‌داند (النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي) و خانه‌ای را که در آن «ازدواج» صورت پذیرد بهترین خانه می‌داند.

ازدواج یک سنت طبیعی و الهی است ولی پیامبر اکرم (ص) ازدواج را به سنت خودشان تعبیر می‌کنند چراکه در اسلام به خاطر اهمیت این مسأله، تأثیر عمیق تشکیل خانواده در تربیت انسان، رشد فضایل، ساخت و ساز انسان سالم از لحاظ عاطفی و روحی روی این مسأله تأکید ویژه‌ای شده است.

سنت در لغت به روش در پیش گرفته شده و عادت شده در زندگی اطلاق می‌گردد. ولی سنت در اصطلاح علم حدیث، گفتار، عملکرد یا تقریر (تأییداتی) است که به قصد تشریع برای امت از پیامبر اکرم (ص) صادر شده است.

واژه «سنت» در روایت (النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)، هم با معنای لغوی آن سازگار است و هم با معنای اصطلاحی؛ یعنی پیامبر (ص) می‌خواهد بگوید که راه و روش من ازدواج کردن است و این در دین من نیز مورد تأیید قرار گرفته و هر کس که با این امر مخالف باشد، از من محسوب نمی‌شود.

در واقع این حدیث در صدد منحصر کردن این سنت نسبت به پیامبر (ص) نیست، بلکه بیان‌گر اثبات آن به عنوان شیوه زندگی دینی پیامبر اکرم (ص) می‌باشد.

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج، عامل موثر در حفظ دین

رسول مکرم اسلام (ص) در روایاتی می‌فرمایند بوسیله ازدواج، نصف دین شخص حفظ می‌شود البته در برخی دیگر از روایات دو سوم دین نیز ذکر شده است. اما چگونه ممکن است با ازدواج نصف یا دو سوم دین شخص حفظ شود؟

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرمایند:

«ما من شاب تزوج فی حادثة سیئه الا عجز شیطانهُ: "یا ویلهُ، یا ویلهُ! عَصَمَ مِنِّی ثُلُثُ دِینِهِ"، فَلَیْتَقِ اللّٰهُ الْعَبْدُ فِی الثُّلُثِ الْبَاقِی.» (بحار الأنوار، ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۴ .)

هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی خود ازدواج کند، مگر آن که شیطان او فریاد برآورد که: «وای بر او، وای براو! دو سوم دینش را از (گزند) من حفظ کرد». بنابراین، انسان باید برای حفظ یک سوم دیگر، تقوای خدا در پیش گیرد.

سوال: منظور از احادیثی که می‌فرمایند «انسان با ازدواج نصف یا دو سوم دینش حفظ یا کامل می‌شود»، چیست؟

ازدواج در قرآن و سنت

پاسخ: غریزه جنسی نیرومندترین و سرکش‌ترین غرایز انسان است که به تنهایی با دیگر غرایز برابری می‌کند، انحراف آن، نیمی از دین و ایمان را به خطر خواهد انداخت. (مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، انتشارات اسلامی، ج ۱۴، ص ۴۶۳).

رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) در حدیثی فرمودند:

«ثَلَاثٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ وَ مَضَلَّاتُ الْفِتَنِ وَ شَهْوَةُ الْبَطْنِ وَ الْفَرْجِ»
(کلینی، کافی، انتشارات آل البيت، ج ۲، ص ۷۹).

می‌ترسم سه چیز بعد از من امت مرا گمراه کند، و آنها عبارتند از گمراهی بعد از شناخت و فتنه‌های گمراه کننده و شهوت شکم و فرج.

یکی از چیزهایی که پیامبر اکرم آن را موجب گمراهی امت معرفی کردند شهوت فرج همان غریزه جنسی است.

خدا به منظور صیانت ذات و تأمین شئون مختلف زندگی بشر و حفظ حیات فردی و نوعی انسان، غرایز و تمایلاتی را در نهاد آدمیان به ودیعه گذاشت. وجود هر يك از آن غرایز و خواهش‌ها در جای خود ضروری می‌باشد.

اگر غرایز به ویژه غریزه جنسی به خوبی تعدیل گردند و از سرکشی جلوگیری شود، اگر احساسات هر يك با اندازه‌گیری صحیح و در جای مناسب خود اعمال شود، موجب خوشبختی و کمال بشر و مایه سعادت فرد و اجتماع خواهد بود.

اما اگر غرایز و احساسات مهار نشود، اگر آزادانه و بدون قید و شرط اعمال گردد، اگر در مسیر سرکشی و هیجان‌های نابجا قرار گیرد، آدمی را به جنایات عظیمی وا می‌دارد و انسان را از هر حیوانی پست‌تر خواهد ساخت.

اگر جلوی آتش شهوت جنسی گرفته نشود، نسل‌ها و خانواده‌ها و ارزش‌های انسانی از بین می‌رود. جامعه ناامن می‌شود. ناموس انسان در خطر قرار می‌گیرد. در نتیجه دین انسان از بین می‌رود.

بر همین اساس حضرت رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) فرمودند:

«مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدْ أَحْرَزَ نِصْفَ دِينِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي» هر کسی ازدواج کند، نصف دینش را از خطر سقوط حفظ می‌کند، نصف دیگرش را با تقوا و پرهیزگاری حفظ نماید. (وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۵، حدیث ۱۱، ۱۲).

ازدواج در قرآن و سنت

موقعی که احساسات و تمایلات غریزی به هیجان می‌آیند، موقعی که شهوت طغیان می‌کند و وجود بشر را طوفانی می‌کند، دیوانه‌وار آدمی را به کارهای ناروا و می‌دارد و سرانجام مفسد بزرگ و احیاناً غیر قابل جبرانی به بار می‌آورد. ازدواج شهوت جنسی را مهار می‌کند. با مهار آن انسان از خطر سقوط و تباهی نجات می‌یابد.

ازدواج، عامل تضمین رزق و روزی انسان

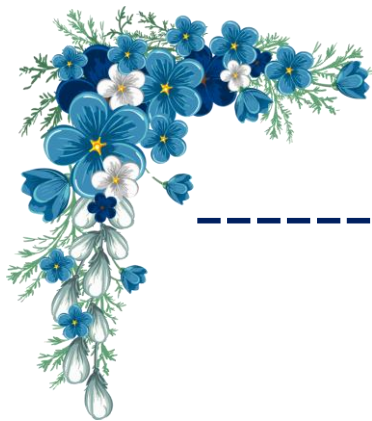

یک عذر تقریباً عمومی و بهانه همگانی برای فرار از زیر بار ازدواج و تشکیل خانواده، مسئله فقر و نداشتن امکانات مالی است و از بزرگ‌ترین موانع روانی در برابر زناشویی بیم از تأمین نشدن مخارج عائله‌مندی می‌باشد.

قرآن و سنت اهل بیت علیهم السلام به پاسخ این معضل عمومی پرداخته‌اند و خداوند در قرآن می‌فرماید:

«وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ»؛ (نور/۳۲) مردان و زنان بی‌همسر خود را همسر دهید، همچنین غلامان و کنیزان صالح و درست‌کارتان را؛ اگر فقیر و تنگ‌دست باشند، خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز می‌سازد؛ خداوند گشایش‌دهنده و آگاه است!

ازدواج در قرآن و سنت

نکته‌ها:

- فقر، نباید مانع اقدام در امر ازدواج شود. «إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ...»
- در صورت فقر، به ازدواج اقدام کنید و بر خدا توکل نمایید. «يُغْنِيهِمُ اللَّهُ»
- خداوند، تأمین زندگی عروس و داماد را وعده داده است و ازدواج، وسیله وسعت و برکت زندگی است. «يُغْنِيهِمُ اللَّهُ»

قدرت پرودگار جهان آن چنان وسیع است که پهنه عالم هستی را فرامی‌گیرد و علم او چنان گسترده است که از نیات همه کس، مخصوصاً آنها که با نیت حفظ عفت و پاکدامنی اقدام به ازدواج می‌کنند، آگاه است و همه را مشمول فضل و کرم خود قرار می‌دهد.

همچنین پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به بینوایان سفارش می‌کرد که ازدواج کنند و تشکیل خانواده دهند تا خداوند گشایشی در معاش آنها حاصل کند.

همچنان که روایت شده: جوانی از انصار نزد پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله آمد) و از فقر و نیازمندی خود به آن حضرت شکایت کرد. پیامبر به او فرمود: ازدواج کن!

پس از خارج شدن جوان از محضر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، مردی از انصار، خود را به آن جوان رساند و گفت: مرا دختری است زیباروی. سپس آن دختر را به همسری او در آورد. خداوند نیز به سبب این عمل، در رزق و روزی او توسعه داد و آن جوان به نزد رسول الله (صلی الله علیه و آله) آمد و از حال خود خبر داد و پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند:

«يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ؛ اَيُّ گروه جوانان! بر شما باد به ازدواج کردن!» (حکمت نامه پیامبر اعظم (ص) ج ۱۳ ص ۲۰۴)

و باز از ایشان است: «الْتَمِسُوا الرِّزْقَ بِالنِّكَاحِ؛ رزق را در ازدواج جستجو کنید!» (مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۷۳)

و نیز می‌فرمایند: «اتَّخِذُوا الْأَهْلَ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ؛ تشکیل خانواده دهید! پس همانا خانواده برای شما رزق‌رسان‌تر است.» (بحارالانوار)

امام صادق (علیه السلام) در باب رزق آور بودن ازدواج می‌فرماید:

«الرِّزْقُ مَعَ النِّسَاءِ وَ الْعِيَالِ؛ رزق و روزی با همسر و فرزندان می‌باشد.» (کافی، ج ۵، ص ۳۳۰)

دو نکته پایانی:

ازدواج در قرآن و سنت

علی‌القاعده کسی که می‌خواهد ازدواج کند و خانواده تشکیل بدهد بایستی برای رسیدن به این هدف، برنامه‌ریزی و درایت لازم را داشته باشد؛ یعنی توکل کردن بر خداوند به معنای دست روی دست گذاشتن و انتظار معجزه داشتن نیست، بلکه باید تلاش و کوشش کرد و در کنار آن توکل هم داشت. این کاملاً منطقی و معقول است.

این که گفته می‌شود واقعیت جامعه این است که کسی که ازدواج می‌کند، وضع مالی‌اش بدتر می‌شود؛ باید گفت این آمار دقیق و درستی نیست زیرا بسیار بیشتر از آن، افرادی هستند که با ازدواج، وسعت رزق و روزی پیدا کرده و از نظر مالی رشد کرده‌اند؛ این واقعیت جامعه است.

البته موارد اندکی هم هست که زندگی مشترک به مشکلات مالی خورده، ولی باید آسیب‌شناسی و عیب‌یابی شود زیرا هر مشکل مالی که در آن زندگی ایجاد می‌شود که به خاطر توکل کردن نیست، بلکه چه بسا به خاطر سوء مدیریت خود افراد یا... است، لذا ایراد را باید در جای دیگر جستجو کرد.

چند نکته دیگر:

خداوند متعال در قرآن کریم قول داده است که با امدادهای غیبی خود، اوضاع مالی ازدواج کنندگان را سروسامان ببخشد.

روایات متعددی از حضرات اهل بیت (علیهم‌السلام) در تأیید امدادهای الهی در ازدواج وارد شده است تا جایی که ترس از فقر در ازدواج را بدگمانی به خداوند متعال تلقی کرده‌اند.

عوامل معنوی و مادی دیگری در ازدواج می‌تواند موجب گسترش رزق در ازدواج شود مانند تقوا، احساس مسئولیت، سعی و تلاش بیشتر.

همان گونه که عوامل معنوی مانند امدادهای الهی و تقوا می‌توانند موجب ازدیاد رزق شوند، عوامل معنوی دیگری چون قطع رحم نیز می‌توانند موجب فقر شوند.

رازق بودن خداوند متعال به معنای تنبلی و دست از کار کشیدن نیست.

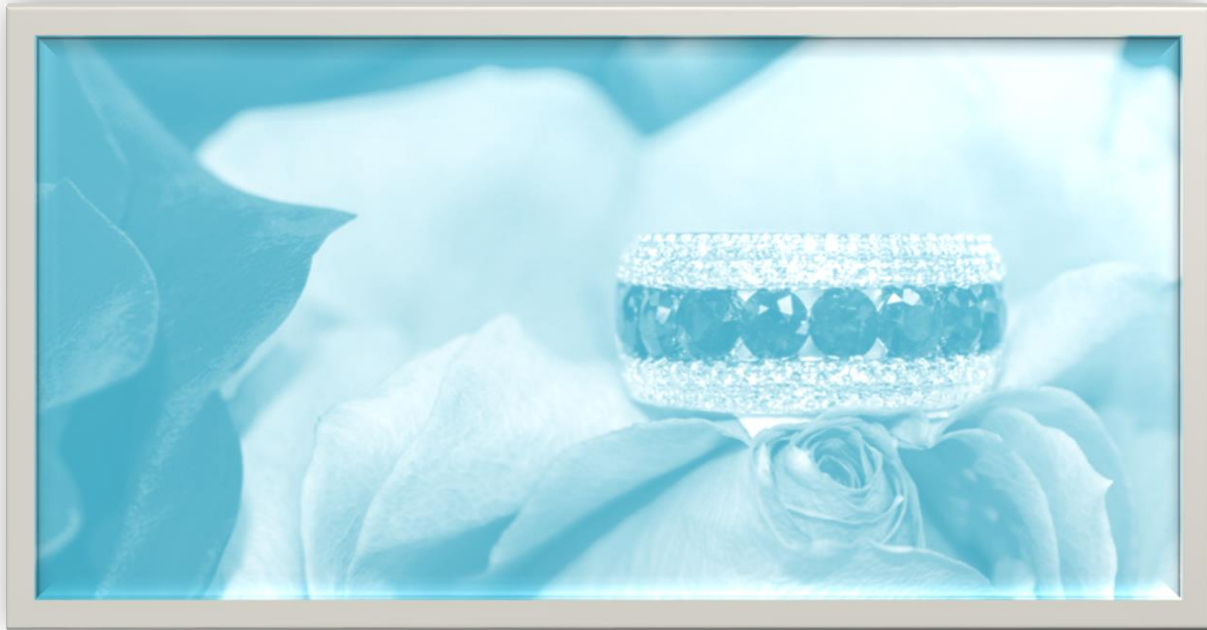
آمار موفقیت و رشد مالی در کسانی که ازدواج کرده‌اند، بسیار بیشتر است از مواردی که بعد از ازدواج به مشکل مالی خورده‌اند.

مشکل مالی در زندگی مشترک، به خاطر توکل نیست، بلکه علت را باید جای دیگر جستجو کرد، از جمله سوء مدیریت خود فرد.

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج، مایه حفظ عفت و پاکدامنی

عفت و پاکدامنی گوه‌ری گرانبهاست که پروردگار به انسان ارزانی داشته است.

برخی آیات قرآن و روایات به گونه‌های مختلف به حفظ و حراست از عفت و پاکدامنی در زنان و مردان مؤمن تأکید دارند.

قرآن کریم وقتی می‌خواهد مؤمنین را تعریف می‌کند، می‌فرماید: مؤمنین کسانی هستند که: **«الَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ»** (مؤمنون/ ۵) مؤمنان نگه‌دارنده دامنشان از شهوت‌های حرام‌اند.

امام زین العابدین (علیه السلام) نیز در رساله حقوق در خصوص حق «دامن» می‌فرماید: **«وَأَمَّا حَقُّ فَرْجِكَ فَحِفْظُهُ مِمَّا لَا يَحِلُّ لَكَ»** (تحف العقول، ص ۲۵۸). حق دامن این است که دامنت آلوده به گناه نشود.

اما چگونه؟ به راستی، انسان با وجود موانع و مشکلات فراوانی که هواهای نفسانی و شیطان بر سر راهش نهاده‌اند، چگونه باید این مسیر پرخطر را به سلامت طی کند؟

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) درباره اثر پربرکت حفظ عفت و پاکدامنی و چگونگی عملی ساختن آن چنین می‌فرماید:

ازدواج در قرآن و سنت

«مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ ۚ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَلْقَهُ بِزَوْجَةٍ؛ هر که دوست دارد که پاک و پاکیزه خدا را دیدار کند، با داشتن همسر به دیدارش رود. (کافی، ج ۶، ص ۲۱۶).

حضرت در بیانی دیگر، ازدواج را موجب پاکدامنی و عفاف می‌دانند:

ای گروه جوانان، هر کدام از شما که می‌توانید، ازدواج کنید؛ زیرا ازدواج در عفت چشم و پاکدامنی مؤثرتر است. (مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۵۷).

لذا یکی از مهم‌ترین توصیه‌های دینی برای حفظ عفت و دامن در کنار توصیه به حفظ نگاه، یاد آخرت، کم خوری و ...، توصیه به ازدواج است:

«وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى» و فرموده اگر فقیر هستید نگران نباشید، خدا قول داده که شما را بی‌نیاز کند: «إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ». (نور/ ۳۲)

ازدواج در قرآن و سنت

ازدواج، باعث حفظ آبرو – تشبیه همسر به لباس

از دیدگاه قرآن زن و مرد لباس یکدیگرند؛ یعنی پوششی هستند که یکدیگر را از بدی‌ها و زشتی‌ها حفظ کرده و باعث حفظ شرف و حیثیت و دین یکدیگر در جامعه خواهند بود. آنجا که می‌فرماید:

«... هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ...»؛ (بقره/۱۸۷) «... آنها لباس شما هستند؛ و شما لباس آنها (هر دو زینت هم و سبب حفظ یکدیگرید).»

لباس از یک سو انسان را از سرما و گرما و خطر برخورد اشیاء به بدن حفظ می‌کند، و از سوی دیگر عیوب او را می‌پوشاند، و از سوی سوم زینتی است برای تن آدمی، این تشبیه که در آیه فوق آمده اشاره به همه این نکات است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۵، ج ۱: ۶۵۰)

دو همسر یکدیگر را از انحرافات حفظ می‌کنند، عیوب هم را می‌پوشانند، وسیله راحت و آرامش یکدیگرند و هر یک زینت دیگری محسوب می‌شود. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۵، ج ۱: ۶۵۰)

از نظر قرآن نه تنها زن و مرد آرام بخش، بلکه زینت یکدیگر نیز می‌باشند؛ یکی از معانی لباس در این آیه شریفه «زینت» است.

در تشبیه همسر به لباس، نکات و لطایف بسیاری نهفته است:

❖ لباس باید در طرح و رنگ و جنس مناسب انسان باشد، همسر نیز باید کفو انسان و متناسب با فکر و فرهنگ و شخصیت انسان باشد.

❖ لباس مایه زینت و آرامش است، همسر و فرزند نیز مایه زینت و آرامش خانواده‌اند.

ازدواج در قرآن و سنت

- ❖ لباس عیوب انسان را می‌پوشاند، هر يك از زن و مرد نیز باید عیوب و نارسایی های یکدیگر را بپوشانند.
- ❖ لباس انسان را از سرما و گرما حفظ می‌کند، وجود همسر نیز کانون خانواده را گرم و زندگی را از سردی می‌رهاند.
- ❖ دوری از لباس، مایه رسوایی است، دوری از ازدواج و همسر نیز سبب انحراف و رسوایی انسان می‌گردد.
- ❖ در هوای سرد لباس ضخیم و در هوای گرم لباس نازک استفاده می‌شود، هر يك از دو همسر نیز باید اخلاق و رفتار خود را متناسب با نیاز روحی طرف مقابل تنظیم کند؛ اگر مرد عصبانی است، زن با لطافت با او برخورد کند و اگر زن خسته است، مرد با او مدارا کند.
- ❖ انسان باید لباس خود را از آلودگی حفظ کند، هر يك از دو همسر نیز باید دیگری را از آلوده شدن به گناه حفظ نماید.

ازدواج، عامل حفظ نسل

ازدواج در قرآن و سنت

همه موجودات بر اساس غریزه طبیعی خود به توالد و تناسل مشغولند؛ در این میان انسان علاوه بر فطری بودن مسئله، به نیروی عقل و تفکر نیز ممتاز گشته است، پس به بقای نوع خود توجه ویژه دارد.

ازدواج، به عنوان عاملی مهم و حیاتی برای بقای نوع انسان و پراکنده شدن در زمین مورد توجه قرآن قرار دارد:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا»؛ (نساء/۱) ای مردم، از پروردگارتان که شما را از «نفس واحدی» آفرید و جفتش را [نیز] از او آفرید، و از آن دو، مردان و زنان بسیاری پراکنده کرد، پروا دارید؛ و از خدایی که به [نام] او از همدیگر درخواست می‌کنید پروا نمایید؛ و زنهار از خویشاوندان مَبْرُید، که خدا همواره بر شما نگهبان است. از فراز «وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً» معلوم می‌شود ازدواج، به عنوان عاملی مهم و حیاتی برای بقای نوع انسان است.

و یا در آیه ۷۲ سوره مبارکه نحل می‌فرماید: «... وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَ حَفَدَةً...» و از همسرانتان برای شما فرزندان و نوه‌هایی به وجود آورد.

و در پایان این آیه خداوند می‌فرماید: «وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ» که معلوم می‌شود ترك ازدواج و جلوگیری از فرزند و تحریم حلال‌های الهی، باطل‌گرایی و کفران نعمت است.

مقصود از نعمت همان است که همسرانی از جنس خود بشر برای ایشان درست کرد، و فرزندان و نوه‌هایی از همسران پدید آورد.

در منابع روایی و فقهی شیعه و اهل سنت گهگاه به ارتباط ازدواج و حفظ نسل اشاره شده و آن را از فضائل ازدواج نامیده‌اند.

چنان که رسول گرامی اسلام در حدیثی زیبا می‌فرماید:

«تَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاثِّرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ غَدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ» (حرّعاملی، ۱۳۹۱ق، ج ۱۴) ازدواج کنید که من در روز قیامت به زیادی شما نزد دیگر امت‌ها برتری می‌جویم.

